

Jumalateenistus Nõos E, 06.04.26 kl 11, II ülestõusmispüha

Lektsioonid: Ps 31:20–23; Jh 20:11–18

Jutlus: 2Kr 5:14–21

Laulud: 105 (1–4); 110 (1–5, 6); 101 (1–4); 119 (1–4)

Sest Kristuse armastus sunnib meid, kes me otsustame nõnda: kui üks on surnud kõikide eest, siis on kõik surnud; ja ta on surnud kõikide eest, et elavad ei elaks enam enestele, vaid temale, kes on nende eest surnud ja üles äratatud. Seepärast ei tunne me nüüdsest peale kedagi inimliku loomuse poolest; kui me ka oleksime tundnud Kristust inimliku loomuse poolest, siis nüüd me ei tunne teda enam nõnda. Niisiis, kui keegi on Kristuses, siis ta on uus loodu, vana on möödunud, vaata, uus on sündinud. See kõik on Jumalast, kes meid on enesega Kristuse läbi lepitatud ja andnud meile lepitusameti; kuna see oli Jumal, kes Kristuses lepitab maailma enesega ega arvestanud neile nende üleastumisi ning on pannud meisse lepitussõna. Meie oleme nüüd Kristuse käskjalad, otsekui Jumal ise julgustaks meie kaudu. Me palume Kristuse asemel: Andke endid lepitada Jumalaga! Ta on teinud patuks meie asemel selle, kes patust midagi ei teadnud, et meie saaksime Jumala õiguseks tema sees.

Meie tänane II ülestõusmispüha jutluse kirjakoht apostel Pauluse 2. kirjast korintlastele 5:14–21 algab huvitava, võiks isegi öelda vägeva mõttega: kui üks on surnud kõikide eest, siis on kõik surnud. Me oleme surnud, sest Kristus on meie eest surnud!

Tuleb meelde ülempreester Kaifas, kes soovib Jh 11:50 järgi juutide Suurkohtul mõista Jeesus surma seetõttu, et on parem, kui üks inimene sureb rahva eest, kui et kogu rahvas hukkab. Jeesus tõepoolest surigi üksi kogu rahva eest. Kuid nüüd ütleb Paulus, et koos temaga suri ka rahvas. Mis on selle mõte?

Paulus selgitab: Kristus „on surnud kõikide eest, et elavad ei elaks enam enestele, vaid temale, kes on nende eest surnud ja üles äratatud.” Seega on muutunud elu mõte.

Suurel Reedel väitsin ma koos Hb autoriga, et elu mõte on surmast pääsemine. Tänane Pauluse mõte kinnitab seda: selleks, et ihulikust surmast pääseda, tuleb surra koos Kristusega. Sest kui koos Kristusega surrakse, siis saab koos temaga ka surnuist üles tõusta. Muud võimalust surmast pääseda pole. Sellega kõlab kokku Jeesuse enda sõna Jh 12:25: „Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas, see hoiab selle igaveseks eluks.”

Mis see koos Kristusega suremine on? Mitte see, et meidki mõistetakse kurjategijana surma ja viiakse surmaotsus täide. Sest sellise surma on Kristus meie eest juba läbi teinud. Koos Kristusega suremine on uue loomuse, Kristuse loomuse vastuvõtmine oma olemusse, südamesse, kui soovite. See toimub ristimise sakramendi läbi.

See koos Kristusega suremine ja uue loomuse saamine muudab meie vaadet maailmale ja inimestele. Paulus täpsustab: „Seepärast ei tunne me nüüdsest peale kedagi inimliku loomuse poolest; kui me ka oleksime tundnud Kristust inimliku loomuse poolest, siis nüüd me ei tunne teda enam nõnda.” Inimlik loomus jääb koos Kristusega suremisel alles, kuid seda pole tarvis enam silmas pidada.

Oletame, et me tundsume Jeesust Naatsaretist isiklikult, nagu tema jüngrid ja võib-olla paljud teised inimesed tundsid. Kuid alates sellest, kui Kristus suri ja surnuist üles tõusis, pole meil enam tarvis tegelda tema inimliku loomusega, sest nüüd on avalikuks saanud tema jumalik loomus.

Samamoodi peaksime me otsima teistest inimestest seda jumalikku loomust. Kui me seda teise inimese juures ei leia, siis peame tema eest palvetama. Kui aga leiame, siis rõõmustame selle teise inimese pärast. Ja tema rõõmustab meie pärast. Võib-olla mõtleb midagi sellist ka Jeesus, kui ta õpetab oma jüngeile Lk 10:5j: „Aga kui te astute kuhugi majja, ütelge esmalt: „Rahu olgu sellele kojale!” Ja kui seal on rahulaps, siis hingab teie rahu tema peal, aga kui ei ole, pöörduv rahu tagasi teie peale.” Rahu pole küll päris see jumalik loomus, mis sünnib inimeses ristimises Püha Vaimu toel, kuid analoogia aitab ehk Pauluse mõtet selgitada.

Juhtusin hiljuti kellegagi kõnelema geneetikast: et meie vanemate geenid mõjutavad meie füüsilist elu ja käitumist. Hiljem jäin tänase Pauluse mõtte kontekstis mõtlema, et geenid võivad meie elu küll mõjutada, kuid inimene, kelles on ristimise läbi uus Kristuse loomus, ei pea lihtsalt neid genee enam esmatähtsaks pidama. Nad on ja nad mõjutavad, kuid oluline on mujal: see, kuidas saavutada igavene elu, kus geenid meid enam ei mõjuta.

Samuti võib Pauluse mõte, et me ei tunne koos Kristusega surnuna nüüdsest peale kedagi enam inimliku loomuse poolest, selgitada ka tuntud mõtet Gl 3:28: „Ei ole siin juuti ega kreeklasi, ei ole siin orja ega vaba, ei ole siin meest ega naist, sest te kõik olete üks Kristuses Jeesuses.” Nii nagu Jeesuse inimlik loomus, tema juudi rahvus, tema sugu jms (isegi Torino surilina, mille üle siiani vaieldakse) muutub Kristuse surmas ja ülestõusmises teisejärguliseks, muutuvad teisejärguliseks ka kristlase rahvus, sotsiaalne staatus ja sugu, kuna koos Kristusega surnult ja koos temaga üles äratatult pole see enam lihtsalt esmatähtis. See annabki tähenduse „ühele pühale kristlikule kirikule”, millesse uskumist me apostlikus usutunnistuses tunnistame.

Kirik on maailmas organisatsioon, nagu paljud teised organisatsioonid (EELK on Eestis nt MTÜ) ja seetõttu tundub loomulik, et kirikut püütakse ära kasutada poliitikas, inimlikus riigivalitsemises. Seda püüab teha vahel riik, aga ka kirik ise. Praeguse Ukraina-sõja ajal oleme pahased Moskva patriarhaadile, et ta esindab mitte Jumala, vaid Venemaa presidendi huve. Siiski pole kiriku maine, poliitiline loomus nii tähtis kui tema jumalik loomus (sama väitsin koos Paulusega ennist nii Kristuse kui ka kõigi kristlaste kohta). Häda kirikule, kui ta hakkab oma poliitilist loomust tähtsamaks pidama! Sest siis jääb mulje, et kirikul endal on justkui poliitiline, inimlik kontroll õndsuse üle.

Paulus aga õpetab meie kirjakohas: „See kõik on Jumalast, kes meid on enesega Kristuse läbi lepitanud...” Seega, ei midagi inimlikku: uue loomuse on Kristuse kirikule andnud Jumal ise. Ja kui Jumal on juba Kristuse läbi nii meid kui maailma (see selgub järgmises salmis) enesega lepitanud, siis tahab ta, et seda lepitustööd jätkaksid ka kristlased. Paulus mõtleb siin muidugi esmajoones ennast kui apostlit, kuid usun, et see käib kõigi kohta, kes on Kristuses ja seetõttu uus loodu.

Tulen korra tagasi jutluse algupoole juurde, kus püüdsin kirjeldada uut vaadet maailmale, mille toob kaasa koos Kristusega suremine ja uue loomuse saamine. Sest kui Paulus ütleb: „Meie [st Paulus kui apostel] oleme nüüd Kristuse käskjalad, otsekui Jumal ise julgustaks meie kaudu. Me palume Kristuse asemel: Andke endid lepitada Jumalaga!”, siis, kui me vaatame inimesele ja näeme, et rahu ei hingata tema peal ja tal pole jumalikku loomust, ärgem loobugem temaga suhtlemast, vaid öelgem: anna ennast lepitada Jumalaga! Anna, sest siis saad ka sina uue loomuse ja saad vaadata maailmale teisiti kui varem.

Muidugi on inimesele raske ütelda, et sa pead koos Kristusega surema – see sõna on n-ö edasijõudnuile –, kuid ära leppida saab ikka soovitada. Ja võib-olla inimene mõistab, et kui ta on lepitatud Jumalaga, siis saab ta aluse ja jõu leppida ka oma ligimesega.

Paulus lõpetab meie kirjakohta sama vägeva mõttega kui alustas: Jumal on teinud patuks meie asemel selle, kes patust midagi ei teadnud. St Jumal on samastanud patuga oma Poja Jeesuse Kristuse. Inimkond peab koos Kristusega surema ja patutu peab saama patuks.

Millised radikaalsed muutused! Ent kui mõtleme sellele kosmilisele katastroofile, mis leidis aset pattulangusel, kui inimesed tõstsid mässu Jumala vastu, siis polegi võimalik, et selle katastroofi mõjude ületamine tuleks kergelt. Hea Kristus on saanud halvaks meie asemel, et meie saaksime headeks. Õige Kristus on saanud patuseks meie asemel, et meie saaksime õigeks.

Siiski ütleb Paulus, et me peame saama Jumala õiguseks Kristuse sees, mitte omaette. Jällegi jõuame sinna, et kui uue loodu kandja, kirik või kristlane hakkab tegelema inimliku loomusega ja väljaspool Kristust, siis töötab ta vastu oma lepitusametile, mille ta on Jumalalt Kristuse läbi saanud. Ja siis ei saa ta enam kellelegi ütelda: andke endid lepitada Jumalaga! Siis tuleks seda öelda temale ja andku kõigeväeline Jumal seda armu, et selliseid ütlejaid oleks!

Seepärast, kallid sõbrad, meie, kes oleme surnud ja surnuist üles tõusnud koos Kristusega, jäägem Kristusesse. Sest väljaspool Kristust oleme justkui elavad surnud. Kristuses aga oleme surnud elavad!

Aamen.